

[Helga Pedersen.]

kan alle være enige om — det blev også fremhævet ved første behandling af overenskomsten — at der ikke kan gives fuldstændig erstatning for den sum af lidelser, der her er tale om, eller, som det ærede medlem hr. Aksel Larsen siger, for den del af de pågældende menneskers liv, der således er blevet berøvet dem. Derfor kan man være enig om, at der ikke er tale om en fuldstændig erstatning. Når man ganske klart udtrykker, at der overhovedet er tale om noget i retning af en erstatning, skal jeg ikke citere mig selv, men tillade mig at citere et par enkelte udtalelser af den højtærede udenrigsminister, hvor han bl. a. udtaler — det står på sp. 2060 i Folketingstidende for 1959-50 —:

„Man kan — som det også er sket — anlægge forskellige synspunkter ved bedømmelsen af en sådan overenskomst, der ifølge sit indhold vedrører erstatning for ikke-materielle skader.“

Der tales altså om erstatning, og udenrigsministeren taler andre steder, f. eks. sp. 2059, om, at

„regeringen agter senere at fremsætte forslag til lov om fordeling af erstatningsbeløbet“.

Det er altså det, der sker her. Endelig, og det synes jeg egentlig er det væsentlige, hvis man endelig vil diskutere karakteren af denne ydelse, siger den højtærede udenrigsminister sp. 2061:

„Nu da overenskomsten foreligger, er der naturligvis ikke tvivl om, at Forbundsrepublikken Tyskland har påtaget sig en egentlig erstatningspligt.“

Det vil altså sige, at det samlede beløb, som Forbundsrepublikken Tyskland har påtaget sig at betale, betragtes som et beløb, der betales ud fra en egentlig erstatningspligt.

Det, man kan diskutere, er denne erstatningspligts omfang, og her er jeg da ganske enig i, som det er sagt mange gange, at der ikke er tale om nogen fuldstændig erstatning; der kan kun være tale om en delvis erstatning, eller som udenrigsministeren udtrykte det sp. 2062:

„Vi må derfor opfatte erstatningen som en symbolsk godtgørelse.“

Nu ligger beløbet måske nok højere end det, man i almindelighed betegner som en

symbolsk erstatning, men lad det være. Udenrigsministeren tilføjer dog:

„men beløbet blev dog heldigvis så stort, at erstatningen for mange også kan få praktisk betydning.“

Jeg tror som sagt ikke, at der er megen realitetsforskel i opfattelsen på disse områder, og at en del af disse betragtninger kun har vedrørt en strid om ord. Det afgørende spørgsmål bliver, om vi kan finde frem til en anden, mere rimelig fordeling efter behov, eller om vi skal standse ved den af den højtærede socialminister foreslåede fordeling.

A. C. Normann: Jeg vil gerne føje et par bemærkninger til det, jeg sagde i mit første indlæg, under hensyn til det, der er kommet frem i diskussionen om forholdet mellem fangerne og de øvrige grupper, når der er tale om erstatningsfordelingen.

Det glædede mig at høre, at det ærede medlem frk. Helga Pedersen dog holdt en udvej åben for ikke at stå fast på, at de tidligere fanger ikke skulle have den behandling, der er forudsat i lovforslaget. Nu har sagen vel været aktualiseret for en del af os ved de skildringer, vi i disse dage har læst i bladene og hørt i radioen, fordi det i disse dage er 15 år siden, at fangerne kom hjem fra Tyskland, at disse transporter, næsten ved et mirakel, syntes man dengang, blev muliggjort. Dengang havde vi vel nok det indtryk, at de mennesker, vi her så komme tilbage, var blevet så hårdt medtaget af det inferno, de havde været i, at man måtte regne med, at mange, mange af dem havde taget skade for livstid derved. For nogles vedkommende blev de revet ud af dette inferno i sidste øjeblik, for en dels vedkommende blev de det for sent, idet et betydeligt antal af dem døde i det første år derefter. Men opfattelsen var i alt fald dengang, at disse mennesker havde taget skade på en måde, der ikke legemligt lod sig bøde på, og om ikke legemligt, så mentalt, under det uhyre nervepres, de havde været ude for. Jeg kender eksempler på folk, har for nylig været i forbindelse med folk, om hvem det er ganske givet, at man kan sige, at de i dag langt fra eller slet ikke har forvundet den periode, og om hvilke det gælder, at de heller ikke vil forvinde den, og jeg tror næsten, at så godt